Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Muistio

3.2.2023

VN/4165/2022
VN/4165/2022-YM-181

Ympäristöministeriön täydentävä vastine ympäristövaliokunnalle asiassa HE 140/2022 vp.

Tämä täydentävä vastine sisältää viimeisimmät pykälämuutosehdotukset sekä vastaukset 3.2.2023 ympäristövaliokunnan esittämiin kysymyksiin.

Vastaukset ympäristövaliokunnan kysymyksiin

Mitä rakennuslupahakemuksen tietoja julkaistaan? Miten pohjapiirustuksen luovuttaminen tapahtuu? Onko se tarkoitus tallentaa järjestelmään ja missä muodossa se on tarkoitus luovuttaa? Voiko yksityinen kansalainen kieltää pohjapiirustuksen luovuttamisen.

Rakentamislaista annetun lakiehdotuksen perusteella rakennetun ympäristön tietojärjestelmään tulee toimittaa rakentamisluvasta tieto rakennuksen tai muun rakennuskohteen rakentamislupapäätös liitteineen, maisematyölupapäätös, purkamislupapäätös, poikkeamislupapäätös, rakennuksen suunnitelmamalli, rakennuksen toteumamalli ja toteumamallin tiedot.

Rakennuslupahakemuksen tietoja ei pidetä saatavilla yleisessä tietoverkossa muilta osin kuin mitä laajimmillaan on mahdollista ehdotetun 11 § mukaisesti. Siten julkisessa tietopalvelussa ei saisi pitää saatavilla rakennusten tarkempia tietoja, kuten piirustuksia, vaikka ne on tallennettu tietojärjestelmään. Julkisessa tietopalvelussa ei saisi myöskään pitää saatavilla salassa pidettävää tietoa. Tieto väestönsuojasta tarkoittaisi väestönsuojien lukumäärää kohteessa, ei teknisiä tietoja.

Rakennusluvasta valtakunnalliseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän rakennustietovarannosta saatavilla olevia tietoja olisivat: 1) pysyvä rakennustunnus, 2) rakennuskohteen valmistumisvuosi, 3) rakennuskohteen käyttötarkoitus, 4) rakentamisluvan päätöspäivämäärä, 5) rakennuskohteen käytössäolotilanne ja käytöstäpoistumispäivä, 6) rakennuskohteen julkisivumateriaali, 7) rakennuskohteen pääasiallinen lämmitystapa ja lämmitysaine, 8) rakennuskohteen tilavuus, kerrosluku, kerrosala ja kokonaisala, 9) rakennuskohteen kokonaishuoneistoala, 10) rakennuskohteen esteettömyystiedot, 11) rakennuskohteen ja huoneiston osoitetiedot, 12) rakennuskohteen osoitetiedot, 13) tieto väestönsuojasta 14) tieto siitä, mikä viranomainen olisi toimittanut lakiehdotuksen 5 §:n mukaiset tiedot ja rakennustietovarantoon 2–13 kohdissa tarkoitetut tiedot sekä edellä mainittujen tietojen tallennusajankohta.

Rakennuslupapiirrokset luovutettaisiin tietopyynnön tehneelle, vahvasti tunnistautuneelle tiedonsaantiin oikeutetulle pääsääntöisesti siinä muodossa, missä ne on järjestelmään toimitettu. Rakentamislain ehdotuksessa hyväksyttävät muodot ovat tietomallimuotoisena tai muutoin koneluettavassa muodossa. Käytännössä muoto voi olla PDF-tiedosto tai 3D –tietomallitiedosto (Industry Foundation Classes (IFC) -tiedosto, rakennusalan standardi oliopohjaisen tiedon siirtoon tietojärjestelmästä toiseen). Ympäristöministeriön asetuksilla tultaisiin säätämään tarkemmin kyseisistä tiedoista ja dokumenteista.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Ympäristöministeriö PL 35 00023 Valtioneuvosto	 Aleksanterinkatu 7 Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001	 09 1603 9320 +358 9 1603 9320	 kirjaamo.ym@gov.fi

Julkisten tietojen luovuttaminen tietopyynnön tehneelle on tarkoitus järjestää siten, että vastaanotettuaan tietopyynnön vahvalla tunnistautumisella kirjautuneelta käyttäjältä Suomen ympäristökeskus tarkistaa tietopyynnön kohteena olevan tiedon salassapitoperusteen, turvakieltotilanteen, tietopyynnön tehneen oikeuden pyydettyyn tietoon sekä tietokohtaisen luokittelutilanteen. Luokittelun perusteella luovutettuihin tietoihin voidaan tehdä tarvittavia suojaustoimenpiteitä, joita on kuvattu tarkemmin ympäristöministeriön ympäristövaliokunnalle 25.1.2023 toimittamassa täydentävässä vastineessa. Viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Ennen tietojen luovutusta tietopyynnön tehnyt hyväksyy tiedon käyttöoikeussopimuksen, jossa asetetaan ehdot pyydettyjen tietojen käytölle. Käyttöoikeussopimusten rikkomisesta käyttäjä voi olla vahingonkorvausvastuussa aiheuttamastaan vahingosta tai korvausvelvollinen käyttöoikeussopimuksessa määriteltyjen sakkojen mukaisesti.

Yksityinen kansalainen ei voi kieltää julkisen pohjapiirustuksen luovuttamista rakennetun ympäristön tietojärjestelmään tai tietojärjestelmästä, kun on kyse julkisuuslain mukaisesta tietopyynnöstä, ja tiedonsaajalla on laissa säädetyt oikeudet saada tietoa. Valmistelun yhteydessä selvitettiin mahdollisuutta kehittää palvelu, jossa luonnolliset henkilöt voisivat hallita itseään koskevia tietoja ja niiden luovutuksia, mutta toiminnan esteenä on, ettei valtakunnallisesti rekisteröidä rakennusten omistajien ja haltijoiden oikeuksia.

Kunnat luovuttavat nykyisin vastaavat julkiset tiedot. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä parantaa ympäristöministeriön arvion mukaan turvallisuutta nykyiseen verrattuna edellyttämällä kirjautumisessa vahvaa tunnistautumista, sekä käsittelemällä tietoja yhdenmukaisen luokittelun perusteella. Yhdessä järjestelmässä on myös nopeampi ja varmempi toteuttaa tiedon tai käyttäjien rajoittamistoimenpiteitä turvallisuustilanteen muuttuessa. Järjestelmän tiedot luokiteltiin julkisiin tietoihin, arvokkaisiin tietoaineistoihin (Komission täytäntöönpano-asetuksen mukaan), henkilötietoihin (useita kategorioita), salassa pidettävät tietoihin ja turvallisuusluokiteltuihin tietoihin.

Miten turvakiellon alaiset tiedot suojataan järjestelmässä ja luovutetaanko niitä?

Ympäristöministeriö viittaa 15.11.2022 ympäristövaliokunnalle antamaan vastaukseen ja toteaa lisäksi seuraavaa. Turvakiellon alaiset tiedot suojataan järjestelmässä asianmukaisesti. Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittelyn yhteydessä on tarkistusmenettely, jolla estetään kyseisen tiedon luovuttaminen muulle kuin viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu laissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn kiellon kohteena olevan henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen.

Onko ammattijärjestöön kuuluminen sellainen arkaluonteinen henkilötieto, joka voidaan tallentaa järjestelmään. Eikö pitäisi olla mahdollista pätevyyden toteamista varten? (*suhde HE 249/2022 vp.)*

Ehdotettujen muutosten perusteella rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä ei saisi käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja, kuten tietoa ammattijärjestöön kuulumisesta. Hallituksen esityksessä tietojärjestelmästä ei ehdoteta perustettavan erillistä henkilörekisteriä pätevyyksistä.

Rakentamislakiin ja siihen perustuvaan suunnittelijoita ja työnjohtoa käsitteleviin pätevyysrekistereihin merkittäisiin tietoa vain koulutuksesta, kokemuksesta ja niiden perusteella annettavasta pätevyystodistuksesta, joka käsittäisi rakentamislain mukaisen pätevyysalan ja pätevyysluokan.

Pätevyysrekisteristä on tarkoitus säätää laissa rakentamisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävissä toimivien pätevyyden osoittamisesta (249/2022). Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ympäristöministeriö voi hakemuksen perusteella valtuuttaa toimielimen antamaan todistuksia rakentamislaissa säädetyistä rakentamisessa toimivien pätevyyksistä. Nykytilanteessa Suomessa pätevyystodistuksia hallitsee useampi toimija (esimerkiksi FISE Oy). Pätevyysrekisteriä koskevassa hallituksen esityksessä ei nyt ehdoteta, että rekisteri olisi osa rakennetun ympäristön tietojärjestelmää.

Miten on tarkoitus suojella Rajavartiolaitoksen ja poliisin alueiden ja rakennusten tietoja. Miksei ehdoteta vastaavaa käsittelyn rajoittavaa pykälää kuin on ehdotettu puolustusvoimien osalta

Turvallisuusviranomaiset, kuten poliisiviranomaiset ja Rajavartiolaitos esittävät rakennuslupaprosessin yhteydessä parhaaksi katsomansa salassapitoperusteet, jotka perustuvat julkisuuslain 24 §:ään. Päätöksen tästä julkisuuslain mukaisesta salassapidosta tekee kunta. Usein rakennusvalvonnat hyväksyvät viranomaisten esittämät rajoitteet sellaisenaan.

Tieto asiakirjan tai sen osan salassapidosta välittyy rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Järjestelmässä olevat salassapidettävät tiedot saa vain viranomaiset, joilla on laissa säädetty oikeus tietoihin. Julkisten tietojen osalta tietoja suojataan muun muassa tiedon luokittelumenettelyllä, jota on kuvattu tarkemmin ympäristöministeriön ympäristövaliokunnalle 25.1.2023 toimittamassa täydentävässä vastineessa. Lisäksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmä toteutetaan siten, että se täyttää TLIV-käsittelyn edellytykset ja se auditoidaan lain vaatimalla tavalla.

Vastaavaa pykälää kuin puolustusvoimien osalta ei ole ehdotettu hallituksen esityksessä, koska järjestelmän olisi tarkoitus toimia Hätäkeskuslaitokselle ja pelastustoimelle keskitettynä tiedon välityskanavana kunnista. Hätäkeskuslaitoksella tulee olla mahdollisimman kattava tieto kohteista.

Hätäkeskuslaitos ja pelastustoimi tarvitsevat myös poliisin ja rajavartiolaitoksen alueiden ja rakennusten tietoja toiminnassaan. Valmistelun aikana sisäministeriön pelastusosasto (VN/4165/2022-SM-51) lausui asiasta ja totesi että esityksessä on varmistettava pelastustoimen lisäksi Hätäkeskuslaitoksen tietojensaanti nykytilaa vastaavasti. Lausunnon perusteella säädösehdotuksissa säilytettiin pelastustoimen oikeus tietoihin salassapitosäädösten estämättä ja lisättiin vastaava oikeus Hätäkeskuslaitokselle. Mikäli poliisin, rajavartiolaitoksen ja muiden tahojen tiedot suljettaisiin rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä, tulisi pelastustoimen ja kuntien välillä järjestää tiedon luovutus kyseisten kohteiden osalta erillisellä menettelyllä. Erillinen kuntakohtainen menettely edellyttäisi enemmän resursseja kuin keskitetty menettely rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kautta.

Rajavartiolaitoksen ja poliisin tietoja, jotka on määrätty salassapidettäväksi, ei luovuteta muille kuin tietoon oikeutetuilla viranomaisille.

Yksityiset yritykset ja niiden hallinnoimat alueet ja rakennukset voivat olla huoltovarmuuden turvallisuuden kannalta kriittistä infrastruktuuria – miten varmistetaan kriittisen infrastruktuurin tietojen suojaaminen?

Yksityiset yritykset ja niiden hallinnoimat alueet ja rakennukset, jotka ovat Puolustusvoimien strategisia kumppaneita (esimerkiksi Millog Oy ja Patria Oyj.) ovat 1 §:n 2 momentissa ehdotetun puolustuspoikkeamaan liittyvän säännöksen alaisia. Kyseisiä toimijoita koskevia tietoja ei siten tulisi järjestelmään.

Yksityiset yritykset voivat nykyisin rakennuslupahakemuksen yhteydessä tai toimittaessaan yksittäisen asiakirjan esittää tarpeen ja perusteen salassapidolle. Kunta ratkaisee salassapidon. Salassapidettävien asioiden tai asiakirjojen osalta tiedot käsitellään rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä salassapidon edellyttämällä tavalla.

Muiden yritysten tietojen osalta suojaustoimien onnistunut kohdentaminen tietoihin edellyttää kansallisen kriittisen infrastruktuurin määrityksen tekemistä. Kriittisen infrastruktuurin muodostavat toimialat kattavat laajasti rakennetun ympäristön kohteita. Meneillään olevassa CER-direktiivin toimeenpanon lainsäädäntöhankkeessa voidaan määrätä näiden kohdetietojen salassapidosta. Tietojen suojaustoimenpiteitä on kuvattu tarkemmin kuvattu tarkemmin ympäristöministeriön ympäristövaliokunnalle 25.1.2023 toimittamassa täydentävässä vastineessa.

Kunnat luovuttavat nykyisin vastaavat julkiset tiedot. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä parantaa ympäristöministeriön arvion mukaan turvallisuutta nykyiseen verrattuna edellyttämällä kirjautumisessa vahvaa tunnistautumista, sekä käsittelemällä tietoja yhdenmukaisen luokittelun perusteella.

Osana rakennetun ympäristön tietojärjestelmän määrittelytyötä laadittiin järjestelmän tietoturvavaatimukset, joita tarkennettiin määrittelytyötä tukemaan tilatussa, erillisessä digitaalisen turvallisuuden selvityksessä. Järjestelmän tietuetason tietoturva, tiedon kasautumisvaikutukset ja kontekstisidonnaisuuksien riskit tunnistettiin, jotta digitaalisen turvallisuuden reunaehdot täyttyvät. Yhdessä järjestelmässä on myös nopeampi ja varmempi toteuttaa tiedon tai käyttäjien rajoittamistoimenpiteitä turvallisuustilanteen muuttuessa.

Miten tehdään, mitä lakia sovelletaan ja kuka tekee päätöksen tietojen luovuttamisesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä? Lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) säännökset soveltuvat, mutta tehdäänkö päätökset myös rajapinnan kautta tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta? (Nythän ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan SYKE vastaa tietojen luovuttamisesta)

Tiedon luovuttamiseen tietojärjestelmästä sovelletaan lakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta, lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta sekä tietosuojalainsäädäntöä, eli yleistä tietosuoja-asetusta ja kansallista tietosuojalakia pääsääntöinä. Tietojen luovuttamiseen voi soveltua myös muuta kansallista ja EU-sääntelyä.

Viranomainen, jonka hallussa julkinen asiakirja on, tekee aina itse päätöksen tietojen luovuttamisesta. Tilanteissa, joissa useammalla viranomaisella on sama julkinen asiakirja, voi tiedon pyytää kultakin viranomaiselta, joka tekee päätöksen tiedon luovuttamisesta.

Teknisen rajapinnan avaamista koskeva sääntely löytyy tiedonhallintalaista. Sen 24 §:n mukaan teknisen rajapinnan avulla voidaan luovuttaa tietoaineistoja muille kuin viranomaisille, mikäli 22 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät. Teknisen rajapinnan avaaminen edellyttää laissa säädettyä tiedonsaantioikeutta sekä oikeutta käsitellä tietoja. Nykyisessä lakiehdotuksessa ei ole ehdotettu säädettäväksi tällaisia tiedonsaantioikeuksia muille kuin viranomaisille.

Teknisiä rajapintoja voi olla tarpeen avata Suomen ympäristökeskuksen toimesta, kun kyse on arvokkaista tietoaineistoista. Tällöin noudatetaan tiedonhallintalain 24 b §:n säännöksiä sekä EU:n komission täytäntöönpanoasetusta, annettu 21.12.2022, arvokkaiden tietoaineistojen luettelosta ja niiden julkaisemista ja uudelleenkäyttöä koskevista järjestelyistä.

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tehtävänä on vastata tietojen luovutuksesta (ympäristöministeriön ehdottama muutos 4 § 2 momenttiin). Vastuu sisältää oikeuden luovuttaa tietojärjestelmän tietoa 11 §:ssä ehdotetun tietopalvelun kautta, mutta ennen kaikkea vastuu kohdistuu siihen, että kaikki tiedonluovutus rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä noudattaa lakia.

Ehdotetussa 4 §:ssä säädetään lisäksi siitä, että SYKE vastaa yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitetusta velvoitteesta liittyen rekisteröidyn oikeudesta päästä aina omiin tietoihinsa. Tämän perusteella SYKE:llä olisi oikeus ja velvollisuus luovuttaa rekisteröidylle häntä koskevia tietoja.

Miten yksityiset ns. hartiapankkirakentajat ja pienet yritykset käyttävät järjestelmää? Miten turvataan helppokäyttöisyys?

Yksityiset toimijat, kuten yksityishenkilöt, pienyritykset ja nk. ”hartiapankkirakentajat” voivat käyttää tietojärjestelmää sen julkisen tietopalvelun kautta. Vastaavankaltainen toteutus karttakäyttöliittymän suhteen on tehty muun muassa Tanskassa (https://kort.plandata.dk/spatialmap , viitattu 3.2.2023). Karttakäyttöliittymässä tarjotaan 1. lakiehdotuksen 11 §:n mukaisen julkisen tietopalvelun tiedot. Suomen ympäristökeskus päättää niistä tiedoista, jotka olisivat saatavilla julkisessa tietopalvelussa.

Julkisen tietopalvelun sekä muun järjestelmän toiminnallisuuden helppokäyttöisyyteen ja saavutettavuuteen kiinnitetään järjestelmän toteuttamisessa erityistä huomiota. Järjestelmän toteutushankinnassa on kattavat vaatimukset käyttöliittymien helppokäyttöisyydestä ja toteutustiimiin vaadittiin osaamista helppokäyttöisten ja saavutettavien käyttöliittymien kehittämisestä.

Ympäristöministeriön ehdottamat muutokset lakiehdotuksiin

Ympäristöministeriö ehdottaa ympäristövaliokunnalle seuraavia muutoksia hallituksen esityksen lakiehdotuksiin. Muutetut osat ovat punaisella. Alkuperäiset hallituksen esityksen mukaiset ehdotusten osat ovat punaisella ja yliviivattuja. Muutetut osat ovat näiden perässä punaisella.

Laki

rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmän ja sen palvelujen perustamiseen, ylläpitoon ja kehittämiseen sekä tietojärjestelmään julkaistavien ja tallennettavien tietojen käsittelyyn.

Lakia ei sovelleta puolustustarkoitusta varten tapahtuvan alueidenkäytön suunnittelua ja rakentamista koskevien salassa pidettävien tietojen käsittelyyn, ***kun on kyse***

a) Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen tai tukemiseen tarkoitettuja alueita koskevien tietojen käsittelystä, jos näitä koskee Puolustusvoimien määrittämä salassapitotarve;

b) Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen tai tukemiseen tarkoitettuja tiloja, rakennuksia ja infrastruktuuria koskevien tietojen käsittelystä, jos:

1) tiedon tallentamisen tarve ei ole muun yhteiskunnan kannalta välttämätön tai;

2) kohde sijaitsee Puolustusvoimien alueella tai;

3) kohde sijaitsee Puolustusvoimien alueen ulkopuolella ja salassapidolle on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentissa säädetty peruste.

Perustelut: Ympäristöministeriö pyytää ympäristövaliokuntaa lisäämään puolustusvaliokunnan lausunnossa 9/2022 esitetty muutos 1 §:n 2 momenttiin.

2 §

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tarkoitus ja yleinen rakenne

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä palvelee alueidenkäyttöä ja rakentamista koskevia tiedonsaannin tarpeita.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä koostuu alueidenkäytön tietovarannosta ja rakennustietovarannosta. Alueidenkäytön tietovaranto sisältää tämän lain 5 §:ssä säädetyt alueidenkäyttöä koskevat tiedot. **Rakennustietovaranto sisältää ~~rakentamislain (/20) 72 ja 73 §:ssä~~ tämän lain 7 §:ssä säädetyt rakentamista koskevat tiedot. Lisäksi tietovarannot voivat sisältää 9 §:n perusteella tallennettuja tietoja.**

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä ei saa käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

Perustelut: Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi säätämisjärjestyksen vuoksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös 3 momentti, minkä perusteella tietojärjestelmässä ei saisi käsitellä arkaluonteista henkilötietoa.

Arkaluonteisella henkilötiedolla tarkoitetaan sekä erityisiä henkilöryhmiä koskevia tietoja, jotka on määritelty yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa, sekä tietosuojalain 6 §:ssä, että muita kansallisella tasolla määriteltyjä tietoja, jotka on katsottu valtiosääntöisesti arkaluonteiseksi. Arkaluonteiset tiedot voivat valtiosääntöoikeudellisesti sisältää esimerkiksi sosiaalihuollon asiakastietoja (PeVL 14/2018 vp) tai luonnollisen henkilön tilitietoja (PeVL 48/2018). Kielto kattaisi myös yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitetut rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistomiiin liittyvät henkilötiedot.

Tietojärjestelmässä ei ole tarkoitus käsitellä arkaluonteisia tietoja tai tietosuoja-asetuksen tarkoittamia erityisiä henkilöryhmiä koskevia tietoja. Käsittelyllä tarkoitetaan sitä, mitä yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan alakohdassa 2 tarkoitetaan käsittelyllä.

Ehdotetulla lisäyksellä pyritään varmistamaan se, että myöskään muita arkaluonteisia henkilöitä koskevia tietoja ei saa tallentaa, toimittaa, luovuttaa tai muulla tavalla käsitellä tietojärjestelmässä tai sen tietovarannoissa.

4 §

Tietovarantojen rekisterinpitäjät ja vastuunjako

Suomen ympäristökeskus, kunnat ja maakuntien liitot ovat alueidenkäytön tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä. Suomen ympäristökeskus ja kunnat ovat rakennustietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Kukin rekisterinpitäjä vastaa luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus)* rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään tallentamiensa ja ~~julkaisemiensa~~ **toimittamiensa** tietojen osalta.

Suomen ympäristökeskus vastaa tietojen luovuttamisesta tietovarannoista.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, Suomen ympäristökeskus vastaa yleisen tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artikloissa tarkoitetusta informointivelvollisuudesta, 15 artiklassa tarkoitetusta rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy omiin tietoihinsa 30 artiklassa tarkoitetusta selosteesta sekä 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta.

Suomen ympäristökeskus toimii yleisen tietosuoja-asetuksen 26 ~~artiklan mukaisena~~ **artiklassa tarkoitettuna** rekisteröityjen yhteyspisteenä.

Perustelut: Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa Suomen ympäristökeskukselle säädettäisiin vastuu ja oikeus luovuttaa tietoa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tietovarannoista.

Pykälään ehdotetaan muutettavaksi 2 momentissa esiintyvä termi ”julkaista” muotoon ”toimittaa” Perustuslakivaliokunnan lausunnon 82/2022 johdosta.

Pykälän viimeistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se olisi oikeusministeriön ympäristövaliokunnalle antaman lausunnon ehdotetussa muodossa.

2 luku

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tietosisältö

5 §

*Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään ~~julkaistavat~~ **toimitettavat** alueidenkäyttöä koskevat tiedot*

Kunnan ja maakunnan liiton on ~~julkaistava~~ **toimitettava** viivytyksettä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään valtakunnallisesti yhteentoimivassa ja koneluettavassa muodossa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitetut seuraavat tiedot:

1) tieto kaavan vireille tulosta ja suunnittelualueen rajaus;
2) kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma;
3) tieto kaavan valmisteluaineiston nähtäville asettamisesta;
4) kaavaehdotus;
5) tieto kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta;
6) hyväksytty kaava;
7) tieto kaavaa koskevan päätöksen muutoksenhaun vireilläolosta;
8) tieto kaavan tai sen osan voimaantulosta;
9) lainvoimainen kaava;
10) hyväksytyn kaavan selostus;
11) tieto kaavan kumoutumisesta;
12) voimaantullut tonttijako sekä tieto tonttijaon kumoutumisesta;
13) rakennuskielto sekä tieto kiellon kumoutumisesta tai raukeamisesta;
14) rakentamisrajoitus sekä tieto rajoituksen kumoutumisesta tai raukeamisesta;
15) toimenpiderajoitus sekä tieto rajoituksen kumoutumisesta tai raukeamisesta;
16) suunnittelutarvealue sekä tieto sen kumoutumisesta tai raukeamisesta;
17) voimaantullut rakennusjärjestys.

Edellä 1 momentin kohtien 4, 6, ~~8 ja 11~~ **9 ja 12** aineistot on ~~julkaistava~~ **toimitettava** myös yhteentoimivassa ja koneluettavassa tietomallimuodossa.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ~~julkaistavien~~ **toimitettavien** tietojen rakenteesta.

Perustelut: Pykälän otsikkoon, 1 momenttiin, 2 momenttiin ja 3 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi termi ”julkaista” muotoon ”toimittaa” Perustuslakivaliokunnan lausunnon 8/2022 johdosta.
Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan korjattavaksi siinä esiintynyt kirjoitusvirhe. Momentissa tarkoitettu listan tulisi olla ”kohtien 4, 6, 9 ja 12. Kirjoitusvirheen vuoksi listan 2 viimeistä kohtaa ovat olleet 8 ja 11. Tietojärjestelmään on tarkoitus toimittaa lainvoimainen kaava ja voimaantullut tonttijako sekä tieto tonttijaon kumoutumisesta tietomallimuotoisena, eikä tietoa kaavan osan tai sen osan voimaantulosta tai tietoa kaavan kumoutumisesta.

6 §

Alueidenkäytön tietojen pysyvät yksilöivät tunnukset

Suomen ympäristökeskuksen on annettava rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä pysyvä yksilöivä tunnus 5 §:ssä säädetyille tiedoille.
Pysyvä yksilöivä tunnus annetaan, kun tiedot ~~julkaistaan~~ **toimitetaan** ensimmäistä kertaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.
Ympäristöministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pysyvien yksilöivien tunnuksien teknisestä sisällöstä ja muodostamisesta.

Perustelut: Pykälään ehdotetaan 2 momenttiin muutettavaksi termi ”julkaistaan” muotoon ”toimitetaan”.

7 §

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään ~~julkaistavat~~ toimitettavat rakentamista koskevat tiedot

~~**Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään julkaistavista rakentamista koskevista tiedoista säädetään rakentamislain 72 ja 73 §:ssä.**~~ **Kunnan on toimitettava viivytyksettä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään maankäyttö- ja rakennuslain 131, 142, 150, 153 ja 153 a §:n mukaiset tiedot rakennuslupahakemuksista, lupapäätöksistä, viranomaiskatselmuksista, loppukatselmuksista sekä osittaisista loppukatselmuksista.**

Perustelut: Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaan säätämisjärjestyksen vuoksi. Pykälä muutettaisiin takaisin vanhaan muotoonsa rakentamislain liitelakina. Pykälän otsikosta ehdotetaan muutettavaksi ”julkaistavat” muotoon ”toimitettavat”.

11 §

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän julkinen tietopalvelu

Suomen ympäristökeskuksen on pidettävä yleisessä tietoverkossa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän julkista tietopalvelua. Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea yleisessä tietoverkossa olevan karttapalvelun avulla rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tiedoista vain yksittäisenä hakuna.
Julkisessa tietopalvelussa saadaan pitää saatavilla seuraavat tiedot:

1) edellä 5 §:ssä mainitut tiedot;
2) pysyvä rakennustunnus;
3) rakennuskohteen valmistumisvuosi;
4) rakennuskohteen käyttötarkoitus;
5) rakentamisluvan päätöspäivämäärä;
6) rakennuskohteen käytössäolotilanne ja käytöstäpoistumispäivä;
7) rakennuskohteen julkisivumateriaali;
8) rakennuskohteen pääasiallinen lämmitystapa ja lämmitysaine;
9) rakennuskohteen tilavuus, kerrosluku, kerrosala ja kokonaisala;
10) rakennuskohteen kokonaishuoneistoala;
11) rakennuskohteen esteettömyystiedot;
12) rakennuskohteen osoitetiedot;
13) tieto väestönsuojasta;
14) tieto siitä, mikä viranomainen on ~~julkaissut~~ **toimittanut** 1–13 kohdissa tarkoitetut tiedot ja tieto tietojen julkaisuajankohdasta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot saadaan pitää saatavilla julkisessa tietopalvelussa sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta.

Perustelut: Pykälän 2 momentin kohta 14 ehdotetaan muutettavaksi siten, että termi ”julkaissut” korvataan termillä ”toimittanut”.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

~~**Eduskunnan päätöksen mukaisesti**~~
~~***muutetaan*** **maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 29 §, 30 §:n 1 momentti, 40 §, 41 §:n 1 momentti, 55 §, 57 §:n 1 momentti sekä 78 ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 55 § osaksi laissa 230/2017, 57 §:n 1 momentti laissa 230/2017 sekä 78 ja 79 § laissa 465/2018, sekä**~~
~~***lisätään*** **lakiin uusi 29 a, 40 a, 55 a, 78 a ja 78 b § seuraavasti:**~~

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan **maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 29 §, 30 §:n 1 momentti, 40 §, 41 §:n 1 momentti, 55 §, 57 §:n 1 momentti sekä 78 ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 55 § osaksi laissa 230/2017, 57 §:n 1 momentti laissa 230/2017 sekä 78 ja 79 § laissa 465/2018, sekä**
lisätään **lakiin uusi 29 a, 40 a, 55 a, 78 a ja 78 b § seuraavasti:**

Perustelut: Johtolause ehdotetaan muutettavan sellaiseksi, että siinä olevat lakiviittaukset ovat oikein pykälien 55, 57 §:n 1 momentin sekä 78 ja 79:n osalta ovat oikeat.

~~**Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024. Sen 29, 29 a, 30, 40, 40 a, 41, 55, 55 a, 57, 78, 78 a, 78 b ja 79 §:t tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2029.**~~

~~**Kaavaan, joka on ollut ehdotuksena julkisesti nähtävillä sekä erilliseen tonttijakoon, joka on ollut vireillä ennen edellä mainittujen säännösten voimaantuloa, sovelletaan näiden säännösten voimaan tullessa voimassa olleita 29, 29 a, 30, 40, 40 a, 41, 55, 55 a, 57, 78, 78 a, 78 b ja 79 §:ää.**~~

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024
Kunta ja maakunnan liitto voivat kuitenkin yksittäisen kaavan tai tonttijaon laatimisen osalta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä vuoden 2028 loppuun.

Perustelut:

Hallituksen esityksessä olevan siirtymäsäännöksen mukaan kaavat laaditaan voimassa olevan lain mukaisesti siirtymäsäännöksessä mainittuun ajankohtaan asti ja tämän jälkeen uuden lain mukaisesti. Olisi kuitenkin tarpeellista mahdollistaa valtakunnallisesti yhteentoimivassa tietomallimuodossa sekä kaavakohteista ja kaavamääräyksistä koostuvan kaavan laadinta heti lain voimaantultua. Eri kuntien ja maakunnan liittojen valmiudet siirtyä uuteen kaavoitustapaan vaihtelevat, joten siirtymäsäännöksen muutoksella varmistettaisiin se, että kunnat ja maakunnan liitot voisivat soveltaa vanhoja vaatimuksia siihen asti, kunnes kullakin kunnalla tai liitolla on valmiudet siirtyä uuteen toimitapaan. Uuden tai vanhan lain soveltaminen kaavahankekohtaisesti perustuisi toimijan valintaan.

Jakelu Ympäristövaliokunta

Tiedoksi YM Heikki Sairanen